

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

დოკუმენტი მომზადებულია საქართველოს უზენაესი სასამართლოს ადამიანის უფლებათა ცენტრის (www.supremecourt.ge) მიერ. თარგმანის ხელახალი გამოქვეყნების ნებართვა გაცემულია მხოლოდ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს HUDOC-ის მონაცემთა ბაზაში განთავსების მიზნით.

The document was provided by the Supreme Court of Georgia, Human Rights Centre (www.supremecourt.ge). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the European Court of Human Rights' database HUDOC.

მეხუთე სექცია

საქმე მაისურაძე საქართველოს წინააღმდეგ
CASE OF MAISURADZE v. GEORGIA

(საჩივარი N 44973/09)

გადაწყვეტილება

სტრასბურგი

2018 წლის 20 დეკემბერი

ეს გადაწყვეტილება საბოლოო ვახდება კონვენციის 44-ე მუხლის მე-2 პუნქტის შესაბამისად. ის შეიძლება დაექვემდებაროს რედაქციულ შესწორებას.

საქმეზე მაისურაძე საქართველოს წინააღმდეგ,

ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს (მეხუთე სექცია)

კომიტეტმა შემდეგი შემადგენლობით:

ანდრე პოტოცკი, *თავმჯდომარე,*

მარტინშ მითსი,

ლადო ჭანტურია, *მოსამართლეები,*

და მილან ბლავკო *სექციის განმწესრიგებლის მოადგილე,*

დახურული თათბირის შედეგად, 2018 წლის 27 ნოემბერს,

მითითებული თარიღით მიიღო წინამდებარე გადაწყვეტილება:

პროცედურა

1. საქმის წარმოების დაწყების საფუძველი იყო საქართველოს მოქალაქის, ქალბატონ რუსიკო მაისურაძის („მომჩივანი“) მიერ, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვის ევროპულის კონვენციის („კონვენცია“) 34-ე მუხლის საფუძველზე, 2013 წლის 20 ნოემბერს, ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში („სასამართლო“) საქართველოს წინააღმდეგ წარდგენილი საჩივარი (№ 18925/09).

2. მომჩივანს წარმოადგენდნენ ქ-ნი თ. აბაზაძე, ქ-ნი ნ. ჯომარჯიძე და ქ-ნი თ. დეკანოსიძე, საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაციის (საია) ადვოკატები, აგრეთვე ბ-ნი ფ. ლიჩი და ქ-ნი ჯ. ევანსი, ადამიანის უფლებათა დაცვის ევროპული ცენტრის (EHRAC) ადვოკატები. საქართველოს მთავრობას („მთავრობა“) წარმოადგენდა მთავრობის წარმომადგენელი იუსტიციის სამინისტროდან, ბატონი ლ. მესხორაძე.

3. 2009 წლის 7 დეკემბერს მთავრობას ეცნობა აღნიშნული საჩივრის თაობაზე.

ფაქტები

I. საქმის გარემოებები

4. მომჩივანი დაიბადა 1955 წელს და ცხოვრობს თბილისში.

ა. შესავალი

5. 2007 წლის 6 მაისს მკვლელობის ფაქტზე დაიწყო გამოძიება.

6. 2007 წლის 24 მაისს ჩატარდა პირის ამოცნობის პროცედურა. დანაშაულის თვითმხილველმა მომჩივნის ვაჟი, გ.ტ., ამოიცნო დამნაშავედ. ეს უკანასკნელი დააკავეს და თბილისის N5 სასჯელაღსრულების დეპარტამენტში მოათავსეს.

7. 2008 წლის 18 თებერვალს გ.ტ. დამნაშავედ ცნეს და მას ათი წლის ვადით თავისუფლების აღკვეთა მიუსაჯეს.

8. 2008 წლის 23 ივნისს სააპელაციო სასამართლომ ძალაში დატოვა მისი მსჯავრდება და სასჯელის ოდენობა.

9. 2009 წლის 28 იანვარს გ.ტ-ს საკასაციო საჩივარი დაუმვებლად იქნა ცნობილი, როგორც აშკარად დაუსაბუთებელი.

ბ. ციხეში მომჩივნის მკურნალობა

10. 2007 წლის 24 მაისსა და 7 ივლისის პერიოდში გ.ტ. დაპატიმრებული იყო თბილისის N5 და გლდანის N8 საპყრობილეში. ამ დაწესებულებებში ყოფნის პერიოდში გ.ტ-ს სამედიცინო დახმარების მიღება არ მოუთხოვია. ამასთან დაკავშირებით არც მომჩივანს წარმოუდგენია განსხვავებული მოსაზრება.

11. 2008 წლის 7 ივლისს გ.ტ. გადაიყვანეს რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში.

12. 2008 წლის 1-ლ დეკემბერს გ.ტ-მ განაცხადა, რომ შეუძლოდ იყო. ის გასინჯა მორიგე ექიმმა, რომელმაც იეჭვა ტუბერკულოზის არსებობა.

13. 2008 წლის 8 დეკემბერს ტუბერკულოზისა და ფილტვის დაავადებათა ეროვნულ ცენტრში გ.ტ-ს ნახველის ანალიზი აუღეს.

14. 2008 წლის 17 დეკემბერს ანალიზის პასუხმა ცხადყო ტუბერკულოზის ბაქტერიის არსებობა. მომჩივანს ტუბერკულოზის სამკურნალო პირველი რიგის მედიკამენტებზე მგრძნობელობის ტესტი („პირველი მგრძნობელობის ტესტი“) გაუკეთდა. იმავე დღეს რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დაწესებულების ექიმმა გ.ტ-ს ტუბერკულოზის დიაგნოზი დაუსვა და რეკომენდაცია გასცა სპეციალურ დაწესებულებაში მისი გადაყვანის თაობაზე.

15. 2008 წლის 21 დეკემბერს გ.ტ. ჩართეს DOTS პროგრამაში, რომელიც წარმოადგენს ტუბერკულოზის აღმოჩენისა და

მკურნალობის მსოფლიო ჯანდაცვის ორგანიზაციის მიერ რეკომენდირებულ სტრატეგიას. გ.ტ-მ, პირველი მგრძნობელობის ტესტის პასუხის მოლოდინში, დაიწყო ტუბერკულოზის სამკურნალო სტანდარტული, პირველი რიგის მედიკამენტების მიღება. ზემოთ ხსენებული პროგრამა რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დეპარტამენტში ფუნქციონირებდა 2008 წლის 21 დეკემბრიდან 29 იანვრის ჩათვლით.

16. 2009 წლის 21 იანვარს ექიმმა გ.ტ-ს სამედიცინო ისტორიაში აღნიშნა, რომ მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობა, მიუხედავად ჩატარებული მკურნალობისა, მძიმე რჩებოდა და რეკომენდაცია გასცა სპეციალურ სამედიცინო დაწესებულებაში მისი გადაყვანის შესახებ.

17. 2009 წლის 29 იანვარს გ.ტ. გადაიყვანეს ქსანში, ტუბერკულოზის მქონე პაციენტებისთვის განკუთვნილ სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში. იმ დღეს გაკეთებული სამედიცინო ჩანაწერი მომჩივნის შვილის დაავადებას მოიხსენიებს როგორც მულტირეზისტენტულს, ხოლო მის ჯანმრთელობის მდგომარეობას „მძიმედ“. გ.ტ. აგრძელებდა მკურნალობას DOTS პროგრამის მიხედვით.

18. 2009 წლის 24 თებერვალს პირველი მგრძნობელობის ანალიზმა ცხადყო, რომ გ.ტ. ტუბერკულოზის სამკურნალო პირველი რიგის მედიკამენტების მიმართ რეზისტენტული იყო. შესაბამისად, მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის სამკურნალო მეორე რიგის მედიკამენტებზე მგრძნობელობის დასადგენად გაკეთდა კიდევ ერთი ანალიზი („მეორე მგრძნობელობის ტესტი“).

19. 2009 წლის 26 თებერვალს გ.ტ. ჯანმრთელობის მდგომარეობის გაუარესების გამო ციხის დაავადმყოფოში გადაიყვანეს. იმ პერიოდის სამედიცინო ჩანაწერების თანახმად, მას კახექსია ჰქონდა და 2009 წლის მარტის დასაწყისიდან ის ჩიოდა, რომ არ შეეძლო სიარული. გ.ტ., მეორე მგრძნობელობის ტესტის პასუხის მოლოდინში, აგრძელებდა პირველი რიგის მედიკამენტების მიღებას.

20. 2009 წლის 10 აპრილს ციხის საავადმყოფომ მიიღო მეორე მგრძნობელობის ტესტის პასუხები, რომელთა მიხედვით დაავადება მეორე რიგის მედიკამენტებიდან ემორჩილებოდა ყველას, ერთის გარდა.

21. 2009 წლის 24 აპრილს გადაწყდა, რომ გ.ტ. უნდა ჩართულიყო მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის სამკურნალოდ გათვალისწინებულ DOTS+ პროგრამაში.

22. 2009 წლის 4 მაისს გ.ტ-მ დაიწყო შესაბამისი მკურნალობა.

23. 2009 წლის 19 მაისს გ.ტ. ფილტვის მასიური ჰემორაგიის დიაგნოზით გარდაიცვალა.

გ. ტ-ს გარდაცვალების გამოძიება

24. 2009 წლის 19 მაისს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს საგამოძიებო დეპარტამენტმა დაიწყო წინასწარი გამოძიება განზრახ მკვლელობის მუხლით. იმავე დღეს ჩატარდა ექსპერტიზა გ.ტ-ს გარდაცვალების ზუსტი მიზეზის დადგენის მიზნით. ექსპერტიზამ დაადასტურა, რომ მომჩივნის ვაჟი გარდაიცვალა დაავადების გართულების შედეგად, ფილტვის მასიური ჰემორაგიით.

25. საგამოძიებო ორგანოებმა დაკითხეს რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დაწესებულების მთავარი ექიმი, ტუბერკულოზის მქონე პაციენტებისთვის განკუთვნილი ქსნის დაწესებულების ექიმი და ციხის საავადმყოფოს ექიმი. მათ განაცხადეს, რომ DOTS პროგრამის მიხედვით გ.ტ-ს მკურნალობა ადეკვატური იყო.

26. 2009 წლის 13 ოქტომბერს გამოძიებელმა უარი განაცხადა მომჩივნისთვის დაზარალებულის სტატუსის მინიჭებაზე. მან განაცხადა, რომ დანაშაულს ადგილი არ ჰქონია, ვინაიდან გ.ტ. ტუბერკულოზის ბუნებრივი გართულების შედეგად გარდაიცვალა. მომჩივანმა გაასაჩივრა გამოძიებლის უარი მისთვის დაზარალებულის სტატუსის მინიჭებაზე.

27. 2009 წლის 19 ნოემბერს მთავარი პროკურატურის პროკურორმა, რომელიც ზედამხედველობას უწევდა სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს საგამოძიებო დეპარტამენტის მიერ ჩატარებულ გამოძიებებს, მომჩივნის საჩივარი „სათანადო რეაგირებისთვის“ აღნიშნული განყოფილების უფროსს გადასცა.

28. 2010 წლის 22 თებერვალს მომჩივანს მიენიჭა დაზარალებულის სტატუსი.

29. პროკურორის მიერ ხელმოწერილი დაუთარილებელი დოკუმენტის მიხედვით, პროკურორმა გამოძიებელს დაავალა

ტუბერკულოზისა და ფილტვის დაავადებათა ეროვნული ცენტრის ექსპერტების დაკითხვა და გ.ტ-ს ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებით ცნობების მოპოვება.

30. 2010 წლის 5 თებერვალს დაიკითხა ტუბერკულოზისა და ფილტვის დაავადებათა ეროვნული ცენტრის ორი ექსპერტი. მათ დაადასტურეს, რომ DOTS პროგრამის მიხედვით გ.ტ-ს მკურნალობა ადეკვატური იყო. რაც შეეხება მის ჩართულობას DOTS+ პროგრამაში, ერთ-ერთმა ექსპერტმა აღნიშნა, რომ ქსნის სასჯელაღსრულების დეპარტამენტში და ციხის საავადმყოფოში მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მკურნალობა შესაძლებელი გახდა მხოლოდ 2009 წლის თებერვალსა და აპრილში.

31. გამომძიებელმა დაუდგენელ დღეს გ.ტ-ს სამედიცინო ისტორია შესაფასებლად გადაუგზავნა სამედიცინო საქმიანობის სახელმწიფო რეგულირების სააგენტოს. 2010 წლის 21 მაისს გამოცემულ დასკვნაში შეჯამებული იყო, რომ ფილტვის მასიური ჰემორაგია ტუბერკულოზის შესაძლო ლეტალურ გართულებას წარმოადგენდა. დასკვნის მიხედვით, გ.ტ-ს ჩართულობა DOTS-ის და შემდგომში DOTS+ პროგრამაში შეესაბამებოდა ტუბერკულოზის მკურნალობის ეროვნულ სტანდარტებს.

32. 2010 წლის 4 ივნისს წინასწარი გამოძიება დანაშაულის ნიშნების არარსებობის გამო შეწყდა. გამომძიებელი იმ დასკვნის გაკეთებისას, რომ გ.ტ. გარდაიცვალა ტუბერკულოზის ბუნებრივი გართულების შედეგად, დაეყრდნო ექსპერტიზის დასკვნას; აგრეთვე მოწმეთა ჩვენებებს, რომლებიც ადასტურებდნენ ჩატარებული მკურნალობის ადეკვატურობას.

33. 2010 წლის 22 ივლისს თბილისის საქალაქო სასამართლომ დასაშვებად ცნო მომჩივნის განაცხადი და ბრძანება გასცა გამოძიების ხელახლა გახნის შესახებ, რათა დაკითხულიყო გ.ტ-ს და. გ.ტ-ს დის მტკიცებით, გ.ტ-სთვის ოფიციალური დიაგნოზის დასმამდე, ის რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში შეხვდა ექიმს, რომელმაც გადასცა მისი ძმისთვის განკუთვნილი ძლიერი წამლები, რომლებიც გაცემული იყო დაუთარიღებელი და ხელმოუწერელი რეცეპტის საფუძველზე. აღნიშნული ექიმის იდენტიფიცირება და დაკითხვა არ მომხდარა.

34. გამოძიება განახლდა, თუმცა მისი განახლების თარიღი უცნობია. 2010 წლის 15 ოქტომბერს გ.ტ-ს დის დაკითხვისა და ზემოთ ხსენებული რეცეპტისთვის ექსპერტიზის ჩატარების

შემდეგ იმ მიზნით, რომ დაედგინათ მისი გამცემი ნამდვილად იყო თუ არა რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დაწესებულების ერთ-ერთი ექიმი, გამოძიება კიდევ ერთხელ დაიხურა. გამომდინარე იქედან, რომ ექსპერტიზის მიერ შესწავლილი ხელწერა არ ემთხვეოდა ციხის არცერთი ექიმის ხელწერას, გამომძიებელმა დაასკვნა, რომ გ.ტ-ს დის ბრალდებები აშკარად დაუსაბუთებელი იყო.

II. შესაბამისი ეროვნული და საერთაშორისო დოკუმენტები

35. შესაბამისი ეროვნული და საერთაშორისო დოკუმენტები, რომლებიც ეხება განსახილველ დროს საქართველოს ციხეებში ტუბერკულოზის პრობლემას, მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მკურნალობასა და ჯანდაცვის მსოფლიო ორგანიზაციის მიერ მიღებულ მედიკამენტოზურად მდგრადი ტუბერკულოზის მართვის რეკომენდაციებს, სასამართლომ შეაჯამა გადაწყვეტილებაში საქმეზე *მახარაძე და სიხარულიძე საქართველოს წინააღმდეგ* (№ 35254/07, §§ 44-48, 22 ნოემბერი, 2011).

36. განსახილველ პერიოდში ციხეების მართვა, მათ შორის პატიმრებისთვის სამედიცინო დახმარების მიწოდება, სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის ვალდებულებას წარმოადგენდა (იხ., საქართველოს სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის ბრძანება №60 სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის დებულების დამტკიცების შესახებ, 2009 წლის 24 თებერვალი). სასჯელაღსრულებისა და საგამომიებო დეპარტამენტები ექვემდებარებოდა სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს (იხ., ზემოთ ხსენებული, ბრძანება №60 და სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა მინისტრის ბრძანება №150 საგამომიებო დეპარტამენტის დებულების დამტკიცების შესახებ, 2009 წლის 16 აპრილი).

სამართალი

I. კონვენციის მე-2 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

3. მომჩივანი ჩიოდა, რომ, კონვენციის მე-2 და მე-3 მუხლების მოთხოვნათა საწინააღმდეგოდ, მოპასუხე სახელმწიფომ ვერ უზრუნველყო სასჯელალსრულების დეპარტამენტში მისი შვილის ჯანმრთელობის, ფიზიკური კეთილდღეობისა და სიცოცხლის დაცვა. ის ასევე ამტკიცებდა, რომ მისი შვილის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით ჩატარებული გამოძიება არ იყო ადეკვატური და ეფექტური.

38. სასამართლო მიიჩნევს, რომ ზემოთ მოცემული საჩივრები განხილული უნდა იქნეს კონვენციის მე-2 მუხლის მიხედვით, რომელიც შემდეგნაირად იკითხება:

„1. ყოველი ადამიანის სიცოცხლის უფლება კანონით არის დაცული...”

4. მთავრობამ ეს არგუმენტი გააპროტესტა.

ა. მისაღებობა

1. მხარეთა არგუმენტები

40. მთავრობამ აღნიშნა, რომ საჩივარი დაუშვებელი იყო, იმ საფუძველით, რომ არ იყო ამოწურული შიდასახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის საშუალებები, ვინაიდან მომჩივანმა შესაბამის ორგანოებს არ მოთხოვა მისი შვილის ციხის საავადმყოფოში გადაყვანა.

41. მომჩივანმა განაცხადა, რომ მან არაერთხელ მოითხოვა გ.ტ-ს სპეციალურ დაწესებულებაში გადაყვანა და აღნიშნული რეკომენდაცია აგრეთვე ცალსახად გასცა რუსთავის N2 სასჯელალსრულების დაწესებულების ექიმმა.

2. სასამართლოს შეფასება

42. სასამართლომ შენიშნა, რომ მომჩივნის საჩივრის არსი ეხებოდა მისი შვილის მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის ადეკვატური მკურნალობის ნაკლებობას, საბოლოოდ ციხის საავადმყოფოში მის გარდაცვალებას და შემდგომ სისხლისსამართლებრივ გამოძიებას. შესაბამისად, გ.ტ-ს

სპეციალურ დაწესებულებაში დაგვიანებით გადაყვანა მომჩივნის საჩივრის ერთ-ერთ ასპექტს წარმოადგენდა. უფრო მეტიც, გ.ტ-მ ციხის ადმინისტრაციას ჯანმრთელობის მდგომარეობასთან დაკავშირებული პრობლემების თაობაზე აცნობა 2008 წლის 1-ლ დეკემბერს და 2008 წლის 17 დეკემბერს ციხის ექიმმა ცალსახად გასცა მისი სპეციალურ დაწესებულებაში გადაყვანის რეკომენდაცია (იხ., ზემოთ, პარაგრაფი 14). ამრიგად, ციხის ადმინისტრაციას ადეკვატურად ეცნობა გ.ტ-ს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული პრობლემები და სპეციალურ დაწესებულებაში მისი გადაყვანის საჭიროება.

43. ზემოთ ხსენებულის გათვალისწინებით, სასამართლო არ იზიარებს მთავრობის პროტესტს, შიდასახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის საშუალების ამოწურვასთან დაკავშირებით.

44. სასამართლო დამატებით აღნიშნავს, რომ საჩივარი არ არის აშკარად დაუსაბუთებელი კონვენციის 35-ე მუხლის მე-3 პუნქტის „ა“ ქვეპუნქტის მნიშვნელობის ფარგლებში. ასევე არ არსებობს აღნიშნული საჩივრის დაუშვებლად ცნობის სხვა მოტივები. შესაბამისად, ის დასაშვებად უნდა იქნას ცნობილი.

ბ. არსებითი მხარე

1. მხარეთა არგუმენტები

45. მომჩივანმა განაცხადა, რომ მისი შვილი ტუბერკულოზით სასჯელალსრულების დაწესებულებაში დაავადდა, მისი სპეციალურ დაწესებულებაში გადაყვანა არ მოხდა დროულად, აგრეთვე დაგვიანდა მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის დიაგნოზის დასმა და DOTS+ პროგრამაში მისი ჩართვა. გარდა ამისა, მომჩივანმა განმარტა, რომ მისი შვილის გარდაცვალებასთან დაკავშირებული გამოძიება ჩაატარა სასჯელალსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს საგამოძიებო ორგანომ და მას აკლდა ინსტიტუციონალური დამოუკიდებლობა. გამოძიება ასევე არ იყო ყოვლისმომცველი, რადგან ის არაჯეროვნად იყო შეზღუდული განზრახ მკვლელობის არსებობის დადგენით, ნაცვლად იმის შესწავლისა ხომ არ ჰქონდა ადგილი სამედიცინო გულგრილობას ან შეცდომას და ხომ არ დაგვიანდა გ.ტ-ს ჩართვა DOTS+ პროგრამაში.

46. მთავრობამ განაცხადა, რომ არც გ.ტ-ს და არც მომჩივანს გ.ტ-ს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებით 2008 წლის 1 დეკემბრამდე საჩივარი არ წარმოუდგენიათ. საქმის მასალებიდანაც არ იკვეთება, რომ გ.ტ. ტუბერკულოზით ციხეში დაინფიცირდა. რაც შეეხება მის სპეციალურ დაწესებულებაში დაგვიანებით გადაყვანას, მთავრობა დაეყრდნო გ.ტ-ს გარდაცვალების შემდეგ მოპოვებულ სამედიცინო მოსაზრებებს, რომელთა თანახმად, მიუხედავად 2008 წლის 17 დეკემბერს სპეციალურ დაწესებულებაში მისი გადაყვანის შესახებ გაცემული რეკომენდაციისა, 2008 წლის 21 დეკემბერს გ.ტ-ს DOTS-ის პროგრამაში ჩართვის გამო, აღნიშნული საჭიროება აღარ არსებობდა. მთავრობამ დამატებით განაცხადა, რომ მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის დიაგნოზის დასმა, მეორე მგრძობელობის ტესტის ჩატარება და გ.ტ-ს DOTS+ პროგრამაში ჩართვა მოითხოვდა დროს და არ იყო დაგვიანებული.

47. რაც შეეხება გ.ტ-ს გარდაცვალებასთან დაკავშირებით ჩატარებულ გამოძიებას, მთავრობამ განაცხადა, რომ გამოძიება დროულად დაიწყო და, გამოძიებლის მიერ გამოყენებული არაერთი საგამოძიებო ღონისძიების გათვალისწინებით, ის ყოვლისმომცველი იყო. გამოძიების ფარგლები არ იყო არაჯეროვნად შეზღუდული და მას ზედამხედველობას უწევდა მთავარი პროკურატურის პროკურორი, რათა უზრუნველყო გამოძიების მიუკერძოებლობა და დამოუკიდებლობა.

2. სასამართლოს შეფასება

48. ჯანმრთელობის პრობლემის გართულების შედეგად პატიმრის გარდაცვალების კონტექსტში სახელმწიფოს მიერ სიცოცხლის უფლების დაცვის ვალდებულების შესრულებასა და გამოძიების ეფექტურობასთან დაკავშირებული ზოგადი პრინციპები შეჯამებულია გადაწყვეტილებებში საქმეებზე *მახარაძე და სიხარულიძე საქართველოს წინააღმდეგ* (№35244/07, §§ 71-73, 22 ნოემბერი, 2011), *ცინცაბაძე საქართველოს წინააღმდეგ* (№35403/06, §§ 71-76, 15 თებერვალი, 2011) და *კარსაკოვა რუსეთის წინააღმდეგ* (№1157/10, §§ 46-49 და 54-55, 27 ნოემბერი, 2014).

49. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივნის შვილი სასჯელადსრულების დაწესებულებაში მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის დიაგნოზით გარდაიცვალა. იმის დასადგენად შეასრულა თუ არა სახელმწიფომ კონვენციის მე-2 მუხლით

გათვალისწინებული სიცოცხლის დაცვის ვალდებულება, სასამართლომ უნდა შეაფასოს, შესაბამისმა ეროვნულმა ორგანოებმა კეთილსინდისიერად და დროულად მიიღეს თუ არა ზომა, რათა თავიდან აერიდებინათ ფატალური შედეგი (იხ., *მახარაძე და სიხარულიძე*, ციტირებული ზემოთ, § 74, და *იბრაგიმოვი რუსეთის წინააღმდეგ* [კომიტეტი], № 26586/08, § 36, 28 ნოემბერი, 2017). სასამართლო დამატებით შეაფასებს მოპასუხე სახელმწიფომ წარმოადგინა თუ არა საკმარისი არგუმენტები მოპასუხე სახელმწიფომ ციხეში მომჩივნის გარდაცვალების მიზეზების შესახებ.

(ა) მიიღო თუ არა სახელმწიფომ ყველა გონივრული ზომა საპრობილემო მომჩივნის შვილის ეფექტური მკურნალობისთვის

50. რაც შეეხება ციხეში გ.ტ-ს ტუბერკულოზით დაინფიცირების საკითხს, არც გ.ტ-ს და არც მომჩივანს არ უცდიათ სამოქალაქო სამართალწარმოების დაწყება დაინფიცირების შედეგად მიყენებული ზიანის გამო. სასამართლოს ადრე განხილული აქვს მსგავსი შემთხვევა, სადაც დაადგინა, რომ სამოქალაქო სარჩელის შეტანა ზიანის ანაზღაურების მიზნით, ზოგადი ადმინისტრაციული კოდექსის 207-ე და სამოქალაქო კოდექსის 413-ე მუხლების თანახმად, ამ გარემოებებში ყველაზე შესაფერის შიდასამართლებრივი დაცვის საშუალებას წარმოადგენდა (იხ., *გოლოშვილი საქართველოს წინააღმდეგ*, № 45566/08, § 32, 20 ნოემბერი, 2012, და *ილდანი საქართველოს წინააღმდეგ*, № 65391/09, § 28, 23 აპრილი, 2013). თუმცა, მთავრობის მხრიდან ამ გარემოებების მიმართ საწინააღმდეგო არგუმენტის არარსებობის პირობებში, სასამართლო არ არის უფლებამოსილი თავისი ინიციატივით მიიჩნიოს საჩივარი დაუშვებლად შიდასახელმწიფოებრივი სამართლებრივი დაცვის საშუალებების ამოუწურველობის საფუძველით (იხ., *International Bank for Commerce and Development AD and Others v. Bulgaria*, № 7031/05, § 131, 2 ივნისი, 2016, და *ალიმოვი თურქეთის წინააღმდეგ*, № 14344/13, § 57, 6 სექტემბერი, 2016). ამის საპირისპიროდ, მომჩივნის შვილის სასჯელალსრულების დაწყებულებაში ტუბერკულოზით დაინფიცირებასთან დაკავშირებით საჩივრის არარსებობა, სასამართლოს შესაძლებლობას ართმევს გონივრულ ეჭვმა მიღმა მიიღოს გადაწყვეტილება.

51. ნებისმიერ შემთხვევაში, წინამდებარე საჩივრის ძირითადი არსს წარმოადგენს ის, მიიღო თუ არა გ.ტ-მ ადეკვატური მკურნალობა, მას შემდეგ, რაც ტუბერკულოზის დიაგნოზი დაუსვეს. ამასთან დაკავშირებით, სასამართლო აღნიშნავს, რომ ფილტვის ტუბერკულოზის, უფრო კონკრეტულად კი მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის, მკურნალობა განსახილველ პერიოდში საქართველოს ციხეების სერიოზულ გამოწვევას წარმოადგენდა (იხ., *მახარაძე და სიხარულიძე*, ციტირებული ზემოთ, §§ 47 და 65-66). მულტირეზისტენტული ტუბერკულოზის მკურნალობა ციხის სექტორში მხოლოდ 2009 წლის თებერვალსა და აპრილში (ქსნის სასჯელაღსრულების დაწესებულებასა და ციხის საავადმყოფოში) გახდა შესაძლებელი; ამასთანავე, ამ მიმართულებით ადეკვატური ტრენინგები ჩაუტარდათ ექიმებსა და ექთნებს (იხ., იქვე §§ 65-66).

52. ამის მიუხედავად, სასამართლო აღნიშნავს, რომ გ.ტ-ს ტუბერკულოზის დიაგნოზი დაუსვეს 2008 წლის 17 დეკემბერს, რის შედეგადაც პირველი ჯგუფის მედიკამენტებზე მგრძნობელობის ტესტი გაკეთდა. აღნიშნული ტესტის პასუხების მიღებამდე, ციხის ექიმებმა 2008 წლის 21 დეკემბერს დაიწყეს პირველი რიგის მედიკამენტებით მკურნალობა; რუსთავის N2 სასჯელაღსრულების დეპარტამენტში DOTS პროგრამამ ფუნქციონირება სწორედ ამ დღეს დაიწყო. თუმცა, მკურნალობას არ ჰქონდა დადებითი შედეგი. 2009 წლის 29 იანვარს გ.ტ. ტუბერკულოზის დიაგნოზის მქონე პაციენტებისთვის განკუთვნილ სასჯელაღსრულების სპეციალურ დაწესებულებაში გადაიყვანეს. მიუხედავად იმისა, რომ ამ პერიოდში შევსებული გ.ტ-ს სამედიცინო ისტორია ცხადყოფდა მისი ჯანმრთელობის მდგომარეობის მკვეთრად გაუარესებას, მკურნალობის სტრატეგიის შეცვლა ან მეორე რიგის მედიკამენტებზე მგრძნობელობის ტესტის გაკეთება არც კი განხილულა. მიუხედავად 2009 წლის 24 თებერვლის მგრძნობელობის ტესტის შედეგებისა, რომლის თანახმად გ.ტ. რეზისტენტული იყო სტანდარტული მკურნალობის მიმართ, დროული ღონისძიებები არ გატარებულა. გ.ტ-ს მხოლოდ ამის შემდეგ გაუკეთდა მეორე რიგის მედიკამენტებზე მგრძნობელობის ტესტი. ამ უკანასკნელი ტესტის პასუხებამდე, გ.ტ. აგრძელებდა პირველი რიგის მედიკამენტების მიღებას, მიუხედავად იმისა, რომ დადგენილი იყო მათი არაეფექტურობა.

53. სასამართლო ასევე ყურადღებას ამახვილებს იმ გარემოებაზე, რომ მიუხედავად 2009 წლის 10 აპრილს მიღებული, მგრძნობელობის განმსაზღვრელი მეორე ანალიზის პასუხებისა, რომელთა თანახმად დაავადება რეაგირებდა მეორე ჯგუფის ყველა წამალზე გარდა ერთისა (იხილეთ პარაგრაფი 20 ზემოთ), მკურნალობა DOTS+ პროგრამის შესაბამისად 2009 წლის 4 მაისამდე არ დაწყებულა (იხ., ზემოთ, პარაგრაფები 21-22). ამ თარიღიდან ორი კვირის შემდეგ ჯანმრთელობის გაუარესების გამო, გ.ტ. გარდაიცვალა. მაშასადამე, მიუხედავად იმისა, რომ გ.ტ.-ს ტუბერკულოზის დიაგნოზი დაუსვეს 2008 წლის 17 დეკემბერს, მას არ უსარგებლია დაავადების შესაბამისი ეფექტური მკურნალობით დაახლოებით 4 თვისა და 2 კვირის მანძილზე. ასეთი ხანგრძლივი დაგვიანება, რომელიც ამასთან ერთად გამწვავდა დაავადების სწრაფი განვითარებით, ვერ გამართლებოდა წამლებთან მიმართებით მგრძნობელობის განმსაზღვრელი ანალიზის პასუხების გვიან მიღებით, ვინაიდან ისინი შეიძლებოდა უფრო ადრე გაცემულიყო. ციხის სამედიცინო პერსონალისთვის მგრძნობელობის განმსაზღვრელი მეორე ტესტის ჩატარებაში არაფერს შეუშლია ხელი, განსაკუთრებით კი თუ გავითვალისწინებთ გ.ტ.-ის ჯანმრთელობის გაუარესებას, მიუხედავად მისთვის ჩატარებული მკურნალობისა, რაც ასევე აღნიშნული იყო 2009 წლის იანვრის სამედიცინო ისტორიაში (იხ., პარაგრაფები 16-17 ზემოთ). შესაბამისად, სასამართლო ასკვნის, რომ მომჩივნის ვაჟი დროის ხანგრძლივი პერიოდის განმავლობაში მოკლებული იყო შესაძლებლობას, ესარგებლა ეფექტური სამედიცინო მკურნალობით. ეს ვერ გამორიცხავს იმ შესაძლებლობას, რომ ამგვარი მკურნალობის არარსებობას პოტენციურად შესაძლოა, გამოეწვია მისი მდგომარეობის რადიკალური ცვლილება და შედეგად, მისი სიკვდილი (იხ., *იბრაგიმოვი*, ციტირებული ზემოთ, §§ 39-40).

54. სასამართლო შესაბამისად, ასკვნის, რომ ხელისუფლების ორგანოებმა ვერ შეძლეს კონვენციის მე-2 მუხლით გათვალისწინებული პოზიტიური ვალდებულების შესრულება - დაეცვათ გ.ტ.-ის სიცოცხლე.

(ბ) შეასრულა თუ არა სახელმწიფომ დაკისრებული ვალდებულება, უზრუნველყო სათანადო გამოძიება

5. თავდაპირველად, სასამართლო აღნიშნავს, რომ მომჩივნის ვაჟი გარდაიცვალა ციხის საავადმყოფოში, დაწესებულებაში, რომელიც იმყოფებოდა სასჯელაღსრულების, პრობაციისა და იურიდიული დახმარების საკითხთა სამინისტროს სასჯელაღსრულების დეპარტამენტის ზედამხედველობის ქვეშ. მოცემული საქმის გარემოებების გათვალისწინებით, დაკითხვის მთავარ მიმართულებას, რომელიც საფუძვლიან და მიუკერძოებელ ანალიზს საჭიროებდა, წარმოადგენდა შემდეგი: იყო თუ არა გ.ტ-ს სიკვდილი მის მიერ სასჯელაღსრულების დაწესებულებაში მიღებული არასათანადო მკურნალობის შედეგი და როგორ იმოქმედა ციხის სამედიცინო პერსონალმა ამ თვალსაზრისით. თუმცა, გამოძიება დაიწყო სავარაუდო განზრახ მკვლელობის მიმართულებით - დანაშაულის, რომელიც მტკიცების უფრო მაღალი სტანდარტით ხასიათდება. აღნიშნულს შესაძლოა არაჯეროვნად შეეზღუდა გამოძიების ფარგლები და პოტენციურად, უარყოფითად ემოქმედა გამოძიების შესაძლებლობაზე, მოეხდინათ სავარაუდო დამნაშავეების იდენტიფიცირება.

56. მეტიც, მიუხედავად იმისა, რომ გამოძიება დროულად დაიწყო და საგამოძიებო ორგანოებმა მოიპოვეს როგორც ექსპერტიზის შედეგად დადგენილი, ასევე მოწმეთა ჩვენებების შესაბამისად გამოვლენილი მტკიცებულებები, (იხილეთ პარაგრაფები 24-31 ზემოთ), დაკითხვის მთავარი მიმართულება შეზღუდული იყო მხოლოდ გ.ტ-ს სიკვდილის უშუალო მიზეზისა და ზოგადად, მისი მკურნალობის ადეკვატურობის დადგენით. საგამოძიებო ორგანოებმა არ გამოიჩინეს სათანადო მცდელობა, რათა დაედგინათ, იყო თუ არა შესაძლებელი იმის განჭვრეტა, რომ ტუბერკულოზი რეზისტენტული იყო და შედეგად, ჩატარებულიყო მგრძობელობის განმსაზღვრელი მეორე ტესტი უფრო ადრე - განსაკუთრებით თუ გავითვალისწინებთ მკურნალობის მიუხედავად გ.ტ-ს ჯანმრთელობის მკაფიო და სწრაფ გაუარესებას, როგორც ამაზე მიუთითებს შესაბამისი სამედიცინო ჩანაწერები - ან იყო თუ არა შესაძლებელი, მკურნალობის სტარტეჯის სათანადოდ შეცვლა სტანდარტული მკურნალობის არაეფექტურობის დადგენისთანავე. შესაბამისმა ორგანოებმა არც ის მიზეზები გამოიძიეს, რამაც გამოიწვია DOTS+ პროგრამის შესაბამისად მკურნალობის დაწყების 24 დღით

დაგვიანება, მას შემდეგ, რაც ციხის სამედიცინო პერსონალმა მოიპოვა მეორე მგრძნობელობის ტესტის შედეგები.

57. რაც შეეხება გამოძიების დამოუკიდებლობას, მიუხედავად სახელმწიფო პროკურორის მხრიდან რაღაც დონით ჩართულობისა (იხ., პარაგრაფები 27 და 29 ზემოთ), ყველა მთავარი საგამოძიებო ღონისძიება განხორციელდა საგამოძიებო დეპარტამენტის მიერ და შესაბამისი დასკვნები შემდეგ დაადასტურა სახელმწიფო პროკურორმა. ამ უკანასკნელს არ გადაუდგამს რაიმე დამოუკიდებელი ნაბიჯები, გარდა იმისა, რომ გამოძიებელს მიუთითა, დაეკითხა ექსპერტები და მოეპოვებინა გ.ტ-ს ჯანმრთელობასთან დაკავშირებული ჩანაწერები (იხ., პარაგრაფი 29). არცერთი გარემოება არ მიუთითებს იმაზე, რომ პროკურორი მზად იყო გაეკრიტიკებინა სამინისტროს საგამოძიებო დეპარტამენტის მიერ ინციდენტთან დაკავშირებით მომზადებული ახსნა-განმარტებები. საგამოძიებო ორგანოებსა და ინციდენტში მონაწილე პირთა (იხ., პარაგრაფი 36, ზემოთ) შორის არსებული ინსტიტუციონალური კავშირი ეჭვებს ბადებს ჩატარებული გამოძიების დამოუკიდებლობასთან მიმართებით (იხ., *ცინცაბაძე*, ციტირებულია ზემოთ, §§ 76 და 78; *დურდევიჩი ხორვატიის წინააღმდეგ*, № 52442/09, §§ 88-90, ECHR 2011 (ამონარიდები); და *კუმერი ჩეხეთის რესპუბლიკის წინააღმდეგ*, №32133/11, § 83 და 85-86, 25 ივლისი, 2013).

58. ითვალისწინებს რა ზემოთ მოცემულ გარემოებებს, სასამართლო ასკვნის, რომ შესაბამისი ორგანოების მიერ მომჩივნის ვაჟის გარდაცვალების გარემოებების დასადგენად ჩატარებული გამოძიება არ შეესაბამებოდა კონვენციის მე-2 მუხლის პროცედურულ ასპექტებს.

II. კონვენციის მე-6 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

59. მომჩივანი დავობდა, რომ 2007 წლის 24 მაისს ამოცნობის პროცედურის დროს მისი ვაჟისთვის არ იყო უზრუნველყოფილი ადვოკატის ხელმისაწვდომობა. ის ეყრდნობოდა კონვენციის მე-6 მუხლს, რომლის შესაბამისი ამონარიდის თანახმად:

1. ყოველი ადამიანი, ... მისთვის წარდგენილი სისხლისსამართლებრივი ბრალდების საფუძვლიანობის

გამორკვევისას, ... აღჭურვილია... მისი საქმის სამართლიანი... განხილვის უფლებით... სასამართლოს მიერ.

3. ყოველ ბრალდებულს აქვს, სულ მცირე შემდეგი უფლებები :

c) დაიცვას თავი პირადად ან მის მიერ არჩეული დამცველის მეშვეობით ან თუ მას არ გააჩნია საკმარისი საშუალება იურიდიული მომსახურების ასანაზღაურებლად, უფასოდ ისარგებლოს ასეთი მომსახურებით..., როდესაც ამას მოითხოვს მართლმსაჯულების ინტერესები.“

60. მთავრობამ განაცხადა, რომ მომჩივანს არ ჰქონდა მსხვერპლის სტატუსი. კერძოდ, ვინაიდან გ.ტ. გარდაიცვალა ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში საჩივრის შეტანამდე, საჩივრის ცალსახად პერსონალური ხასიათი არ იძლეოდა მისი გადაცემის შესაძლებლობას მომჩივნისთვის, რომელიც არ წარმოადგენდა მკვლელობასთან დაკავშირებული ეროვნული სისხლისსამართლებრივი საქმის განხილვის მხარეს.

61. სასამართლომ განავითარა სხვადასხვა კრიტერიუმი იმის დასადგენად, შესაძლებელია თუ არა მომჩივანი მიჩნეულ იქნეს მსხვერპლის სტატუსის მქონედ „უშუალო“ მსხვერპლის გარდაცვალების შემდეგ. იმ შემთხვევაში, თუ თავდაპირველი მომჩივანი გარდაიცვლება სასამართლოში საჩივრის შეტანის შემდეგ, როგორც წესი, სასამართლო უახლოეს ნათესავს ნებას აძლევს განაგრძოს საჩივარი, თუკი მას აქვს საკმარისი ინტერესი (იხ., *მალჰაუსი ჩეხეთის რესპუბლიკის წინააღმდეგ (განჩინება)*, №33071/96, § ECHR 2000-XII).

62. თუმცა, სიტუაცია განსხვავდება, როდესაც უშუალო მსხვერპლი გარდაიცვლება სასამართლოში საჩივრის შეტანამდე. ამგვარ საქმეებში „მსხვერპლის“ ცნების ავტონომიური განმარტების გათვალისწინებით, სასამართლო, როგორც წესი, მზადყოფნას გამოხატავს, მსხვერპლად ცნოს ნათესავი იმ შემთხვევებში: როცა საჩივრებმა წამოჭრეს ზოგადი ინტერესის მქონე საკითხი „ადამიანის უფლებათა პატივისცემის“ კუთხით (კონვენციის 37 § 1 მუხლის ქრილში) და მომჩივნებს, როგორც მემკვიდრეებს, ჰქონდათ დავის გაგრძელების ლეგიტიმური ინტერესი, ან მომჩივნის უფლებებზე უშუალო გავლენის საფუძველზე (იხილეთ *სამართლებრივი რესურსების ცენტრი ვალენტინ კამპეანუს სახელით რუმინეთის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], №47848/08, § 98, ECHR 2014). საქმეებში, რომლებიც ეხება კონვენციის მე-5, მე-6 და

მე-8 მუხლების შესაბამის საჩივრებს, სასამართლოს ახლო ნათესავებს მსხვერპლის სტატუსი მიანიჭა და საჩივრის შეტანის ნება დართო იმ შემთხვევებში, როდესაც მათ გამოხატეს მორალური ინტერესი, გაექარწყლებინათ გარდაცვლილი მსხვერპლისთვის დაკისრებული ნებისმიერი სახის ბრალეულობა ან დაეცვათ მათი და ოჯახის რეპუტაცია, ან როდესაც გამოავლინეს ინტერესი იმ საფუძვლით, რომ აღნიშნულმა უშუალო ზეგავლენა იქონია მათ მატერიალურ უფლებებზე. ასევე, მხედველობაში იქნა მიღებული ზოგადი ინტერესი, რომელიც მოითხოვდა სამართალწარმოების ჩატარებას და საჩივართა განხილვას. როგორც დადგინდა, ეროვნულ სამართალწარმოებაში მომჩივნის მონაწილეობა რამდენიმე რელევანტური კრიტერიუმებიდან მხოლოდ ერთ-ერთს წარმოადგენს (იხ., *სამართლებრივი რესურსების ცენტრი ვალენტინ კამპეანუს სახელით რუმინეთის წინააღმდეგ* [დიდი პალატა], ციტირებულია ზემოთ, § 100).

63. მოცემული საქმის გარემოებების მიხედვით, გ.ტ. გარდაიცვალა 2009 წლის 19 მაისს და დედამისმა მოცემული საჩივარი ადამიანის უფლებათა ევროპულ სასამართლოში შეიტანა 2009 წლის 27 ივლისს, მისი გარდაცვალებიდან ორ თვეზე მეტი ხნის გასვლის შემდეგ. ეროვნული სისხლისსამართლებრივი სამართალწარმოება, რომელიც 2009 წლის 28 იანვარს დასრულდა და ამოცნობის პროცედურა (იხილეთ პარაგრაფები 5-9 ზემოთ) ეხებოდა ექსკლუზიურად გ.ტ.-ს და მომჩივანი არ წარმოადგენდა მოცემული სამართალწარმოების მხარეს რაიმე ფორმით. მას არც უდავია, რომ მასზე პირადად, რაიმე ზემოქმედება იქონია მოცემულმა სავარაუდო დარღვევამ. მეტიც, სასამართლო მიიჩნევს, რომ არ არსებობს ზოგადი ინტერესი, რომელიც ამ საჩივრის განხილვის საჭიროებას განაპირობებდა.

64. შედეგად, მომჩივანს არ აქვს კონვენციის 34-ე მუხლით გათვალისწინებული სავალდებულო სტატუსი. მაშასადამე, საჩივარი არ უნდა იქნეს მიღებული, როგორც კონვენციის დებულებებთან *ratione personae* შეუსაბამო, 35-ე მუხლის მე-3 და მე-4 პარაგრაფების შესაბამისად.

III. კონვენციის მე-13 მუხლის სავარაუდო დარღვევა

65. მომჩივანი ასევე დავობდა, რომ მისთვის ხელმისაწვდომი არ იყო კონვენციის მე-2 მუხლით გათვალისწინებული სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალება. ის დაეყრდნო კონვენციის მე-13 მუხლს.

66. სასამართლო აღნიშნავს, რომ მოცემული საჩივარი დაკავშირებულია ზემოთ განხილულ საჩივართან და შესაბამისად, მის მსგავსად დასაშვებად უნდა იქნეს მიჩნეული.

67. იმის გათვალისწინებით, რომ უკვე დადგენილია კონვენციის მე-2 მუხლის პროცედურული ასპექტის დარღვევა (იხ., პარაგრაფები 55-58 ზემოთ), სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოცემულ შემთხვევაში არ არის საჭირო იმის შემოწმება, აგრეთვე დაირღვა თუ არა კონვენციის მე-13 მუხლი.

IV. კონვენციის 41-ე მუხლის გამოყენება

68. კონვენციის 41-ე მუხლის მიხედვით:

„თუ სასამართლო დაადგენს, რომ დაირღვა კონვენცია და მისი ოქმები, ხოლო შესაბამისი მაღალი ხელშემკვრელი მხარის შიდა სახელმწიფოებრივი სამართალი დარღვევის მხოლოდ ნაწილობრივი გამოსწორების შესაძლებლობას იძლევა, საჭიროების შემთხვევაში სასამართლო დაზარალებულ მხარეს სამართლიან დაკმაყოფილებას მიაკუთვნებს.“

ა. ზიანი

69. მომჩივანმა მოითხოვა 50 000 ევრო მორალური ზიანის ანაზღაურების სახით.

70. მთავრობამ განაცხადა, რომ მოთხოვნა გადაჭარბებული იყო.

71. სასამართლო, აკეთებს რა შეფასებას სამართლიანობის პრინციპის საფუძველზე, მიზანშეწონილად მიიჩნევს, მომჩივანს აღნიშნული მოთხოვნის შესაბამისად მიაკუთვნოს 15 000 ევრო, აგრეთვე ნებისმიერი გადასახადი, რომელიც ამ თანხასთან შეიძლება იყოს დაკავშირებული.

ბ. ხარჯები და დანახარჯები

72. მომჩივანმა მოითხოვა 3 252 ევრო იურიდიული წარმომადგენლის ხარჯებთან მიმართებით, საქმეზე 65.05 საათის განმავლობაში მუშაობისთვის - კერძოდ, 50 ევრო ერთი საათისთვის. მოცემული მოთხოვნის გასამყარებლად, მომჩივანმა წარმოადგინა დოკუმენტი, სადაც დეტალურად იყო ასახული წარმომადგენლის მიერ მოცემულ საქმეზე დახარჯული საათების რაოდენობა. მან ასევე მოითხოვა 115 ევრო საფოსტო მომსახურებისთვის, 261 ევრო თარჯიმნის მომსახურებისთვის და 575 ევრო ექსპერტთა მომსახურებისთვის.

73. მთავრობამ განაცხადა, რომ თანხები გადაჭარბებული იყო. მეტიც, მათი შეფასებით, თარჯიმნისა და ექსპერტთა მომსახურების დანახარჯები არ იყო რელევანტური ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს წინაშე სამართალწარმოების შედეგის თვალსაზრისით.

74. სასამართლო ყურადღებას ამახვილებს, რომ მომჩივანს არ წარმოუდგენია დოკუმენტები, რომლებიც დაადასტურებდნენ, რომ მან გადაიხადა ან სამართლებრივად ვალდებული იყო, გადაეხადა წარმომადგენლის მომსახურების თანხა, ან რომ მან რეალურად გაიღო მოთხოვნილი დანახარჯები. ამგვარი დოკუმენტების არარსებობის პირობებში, სასამართლო არ იმყოფება იმ პოზიციაში, რომ შეაფასოს წინა პარაგრაფებში აღნიშნული საკითხები. შესაბამისად, ის ადგენს, რომ არ არსებობს რაიმე საფუძველი, რომელზე დაყრდნობითაც აღიარებდა, რომ მომჩივანს რეალურად დაეკისრა მოთხოვნილი ხარჯებისა და დანახარჯების გაწევა (იხ., *მერაბიშვილი საქართველოს წინააღმდეგ* [დიდი პალატა] №72508/13, §§ 370-373, 28 ნოემბერი 2017).

75. სასამართლო მიიჩნევს, რომ მოთხოვნა არ უნდა იქნეს დაკმაყოფილებული.

გ. საურავი

76. სასამართლოს სათანადოდ მიაჩნია, რომ საურავის ოდენობა უნდა დადგინდეს ევროპის ცენტრალური ბანკის ზღვრული სასესხო განაკვეთის მიხედვით, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.

ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, სასამართლო ერთხმად:

1. აცხადებს მისაღებად კონვენციის მე-2 და მე-13 მუხლების საფუძველზე წამოყენებულ პრეტენზიებს და საჩივრის დანარჩენ ნაწილს მიუღებლად მიიჩნევს.
2. ადგენს, რომ ადგილი ჰქონდა კონვენციის მე-2 მუხლის როგორც პროცედურული, ისე მატერიალურ-სამართლებრივი ასპექტის დარღვევას.
3. ადგენს, რომ არ არსებობს კონვენციის მე-13 მუხლის შესაბამისად წამოყენებული პრეტენზიის შემოწმების საჭიროება.
4. ადგენს, რომ
 - ა) მოპასუხე სახელმწიფომ გადაწყვეტილების ძალაში შესვლის დღიდან სამი თვის განმავლობაში, გადახდის დღეს არსებული კურსით, ეროვნულ ვალუტაში, მომჩივანს უნდა გადაუხადოს 15 000 (თხუთმეტი ათასი) ევრო მორალური ზიანის ანაზღაურების სახით;
 - ბ) ზემოხსენებული სამთვიანი ვადის გასვლის შემდეგ, თანხის სრულ გადარიცხვამდე, გადასახდელ თანხას საჯარიმო პერიოდის განმავლობაში დაერიცხება გადახდის დღეს მოქმედი, ევროპის ცენტრალური ბანკის ზღვრული სასესხო განაკვეთის თანაბარი ჩვეულებრივი პროცენტები, რასაც დაემატება სამი პროცენტი.
9. უარყოფს მომჩივნის დანარჩენ მოთხოვნებს სამართლიან დაკმაყოფილებასთან დაკავშირებით.

შესრულებულია ინგლისურ ენაზე და მხარეებს ეცნობათ წერილობით 2018 წლის 20 დეკემბერს, სასამართლოს რეგლამენტის 77-ე (§§ 2 და 3) მუხლის შესაბამისად.

მილან ბლაშკო
სექციის განმწესრიგებლის
მოადგილე

ანდრე პოტოცკი
თავმჯდომარე